

Jumalateenistus Nõos P, 24.12.21 kell 16.00, jõuluõhtu

Lektsioonid: 1Ms 3:15, 1Ms 12:2, 1Ms 26:4, 1Ms 49:8,10, 5Ms 18:18,19, Ps 89:4,5, Mi 5:1, MI 3:1, Lk 2:1–7, Lk 2:8–14, Lk 2:15–20, Tt 2:11–14

Jutlus: Ha 3:17–18

Laulud: 16 (1–3); 38 (1–2); 12 (1–4); 32B (1–3); 22 (1–4); 23 (1–3); 18A (1–2, 6); 34 (5); 37B (1–2); 29 (1–3)

Kuigi viigipuu ei õitse ja viinapuudel pole vilja, õlipuu saak äpardub ja põllud ei anna toidust, lambad ja kitsed kaovad tarast ja veiseid pole karjaaedades, ometi rõõmustan mina Issandas, hõiskan oma pääste Jumalas. Issand Jumal on minu jõud. Tema teeb mu jalad emahirve jalgade sarnaseks ja paneb mind käima mu kõrgustikel.

Kuulasin eile autoroolis olles Vikerraadiost saadet „Opositsioonitund“ ja seal loetleti kolm meid praegu varitsevat (või ka valitsevat) kriisi: tervishoiukriis, energiakriis ja julgeolekukriis. Eks me kõik, vähemalt täiskasvanud, tea, mida need terminid tähendavad. Või siis teame vähemalt seda, mida ajakirjandus nende sisuks on kujundanud.

Tervishoiukriis tähendab seda, et on suurem võimalus haiglasse sattuda, energiakriisi väljendus on järsku suurenenud elektriarved ning julgeolekukriisi sugereerivad eri sorti hübriidrünnakud ja idanaabri vägedekoondamised naabermaade piiridele.

Kas see on midagi erilist? Ei ja jah. Ei, sest sarnaseid kriise on olnud maailma ajaloos eri kohtades lugematul hulgal. Jah, sest üle aastakümnete juhtub see jälle Euroopas, mis on end pidanud pärast II ms suhteliselt turvaliseks paigaks.

Ka juba veidi üle 2600 aasta tagasi, mil prohvet Habakuk Palestiinas, arvatavasti Jeruusalemmas tegutses, olid ohustamas needsamad kriisid. Epideemiat küll 7. sajandi eKr lõpuaastatega minu teada ei seostata, kuid Ha 3:5 mainib prohvet katku ja taudi, mis võib tulla. Ja küllap tähendab see mainimine, et prohvet on ka nende oludega varasemast tuttav.

Energiakriisi tänapäeva tähenduses 7. eelkristliku sajandi lõpul muidugi polnud, kuid seda põhjustav keskkonnakriis ja neist tulenevad majanduskahjud on loetletud lausa meie tänase jutluse aluses kirjakohas: viigipuu ei õitse, viinapuudel pole vilja, õlipuu saak äpardub, põllud ei anna toidust, lambad, kitsed ja veised kaovad tarast (küllap röövlomade või varaste tõttu).

Julgeolekukriis on aga tuntav kogu Habakuki raamatu taustal. Ja kuidas saakski 7. sajandi eKr viimaste kümnendite Juudamaal teisiti mõelda: kuningriiki ähvardasid kaldealased ehk babüloomlased, kes lõpuks 586. aastal ka Juuda kuningriigi hävitasid ning Jeruusalemma templi, judaismi ülima sümboli purustasid.

Meie, inimesed, eurooplased, eestlased mõtleme tänapäeval, kuidas nende kriisidega hakkama saada: piirame oma vabadusi, sunnime üksteist midagi ette võtma, püüame vaenlast heidutada. Ühesõnaga, katsume oma tavapäraseid tegevusi muuta, et kriisid kontrolli alla saada.

„Meie“ all mõtlen tegelikult riiki, milles elame. Ja tegelikult ongi riigi ülesanne kõik korralagedused kontrolli alla saada ja uuesti kord kehtestada. Ning mille muuga seda teha saakski kui inimressursi ja inimliku teadmise, teaduse baasil. Niisugune on meie riigijuhtide seisukoht.

Kuid prohvet Habakuk arvab teisiti. Ta ütleb meie kirjakohale eelnevas lõigus Ha 3:2: „Issand, ma olen kuulnud su sõnumit, ma kardan su tegu, Issand. Aga lase see ligemal aastail sündida, tee see ligemal aastail teoks ja mõtle oma vihas halastusele!“

Prohvet teab väga hästi, mis tema ümber toimub. Ja prohvetile omaselt teab ta ka seda, mis sünnib tulevikus. Ühest küljest ta kardab samuti neid varitsevaid ohte, sest ta on ju lõppude lõpuks ikkagi vaid luust ja lihast inimene. Samas aga palub prohvet, et varitsevad ohud saaksid teoks. Kuidas nii? Kas võib keegi olla nii vastutustundetu või isegi pahatahtlik?

Kuid prohvet pole põrmugi pahatahtlik, vaid teda huvitab Jumala halastus, mis saab inimestele kõige paremini teatavaks Jumala vihas.

Sest kas see on siis Jumala halastus, kui inimlapsed elavad siin maa peal hästi ja arvavad, et nad suudavad oma elujärge ise parandada ning ohud omal käel elimineerida? See on hoopis Jumalast

kaugenemine.

Just nagu Paabeli torni loos 1Ms 11, kus taevani ulatuvat torni ehitavil inimestel oli üks keel ja üks meel ning nad arvasid end olevat võimelised pea kõigeiks. Jumala halastus selles loos seines hoopis selles, et ta nägi ette inimeste torniehitamise kurbi tagajärgi ja otsustas inimkonnale halastada: ta segas nende keeled ja nad jätsid torni ehitamata.

Ilmaliku riigi vaatepunktist oli tookord tegemist kriisiga, võib-olla koguni tervishoiukriisiga, sest mis siis muu kui tervisehäda kutsuks esile sellise vaimse häire, mil muututakse võimetuks kaasinimesega samas keeles kõnelema? Kuid tegelikult Jumal hoopis halastas inimkonnale.

Võib-olla oli ka Juuda kuningriigi hukkumine babüloonlaste käe läbi 586. aastal Jumala halastus inimkonnale, sest see tõi kaasa kõrgendatud vajaduse üles kirjutada püha suuline pärimus, nõnda et tulevased rahvad saaksid endale Piibli?

Ja võib kindlasti väita, et need kirjeldatud muistsed kriisid tõid kaasa ka sellise Jumala halastuse, et me võime täna koguneda siia kirikusse Jeesuse sünnipäeva tähistama. Jõulud näivadki meile kõigile (ja mitte ainult kirikuliikmeile) nii ilusa ajana sellepärast, et me kõik tajume sellel ajal eriti selgesti Jumala halastust. Ja mida keerulisemad kriisid on meie ümber, seda sügavamalt me mõistame jõulude olemust ja Jumala halastust, mis on selle kõige aluseks.

Tävanu jõulude ajal pidutseda eriti ei saa, kuid kes ongi öelnud, et jõulude ajal tuleks just pidutseda? Me ise siin Eestis ju rääkisime veel 10–20 aastat tagasi, et jõulud on eelkõige vaikne perepüha. Siiski on võimalik tulla ka kirikusse, sest, tänu Jumalale, küll teatud piirangutega, on meil võimalik kuulata Jumala sõna, laulda vaimulikke laule ja palvetada, et ammutada neis valitsevais ja varitsevais kriisides teadmist Jumala halastuse ja armastuse kohta.

Ja seda tahabki prohvet Habakuk meile täna öelda: olgu mu ümber tervishoiu-, energia- ja julgeolekukriis, „ometi rõõmustan mina Issandas, hõiskan oma pääste Jumalas.“ Sest pääste ei tule mitte inimestelt, vaid temalt, kes on inimesed loonud, Jumalalt.

„Issand Jumal on minu jõud,“ ütleb prohvet Habakuk. Ja ma arvan, et ta mõtleb seda otseses tähenduses. See, kes on kaotanud jõu, kas siis vaimses või füüsilises mõttes, ning pöördunud meeleparanduses ja palves Jumala poole, teab, et Jumal annab jõu tagasi. No tunned, et ei suuda midagi teha, oled läbi põlenud või koguni depressioonis. Kuid saad järsku südamesse jõu, et palvetada Jumala poole. Ja varsti märkad, et jõuvarud hakkavad taastuma ning su varasemad sünged mõtted tunduvad pelgalt möödanikuvarjudena.

Füüsilise tervise probleemide puhul võib küll tunduda, et Jumal nii kiiresti ei aita: jalutu jääb jalutuks ja vähihaige vähihaigeks. Kuid mida teame meie, inimesed, Jumala plaanidest. Võib-olla kingib ta sellele füüsilise puudega inimesele, kes palub või kelle eest palutakse, hoopis rahu südamesse, nii et see puudega inimene suudab toetada isegi terveid?

Meie kirjakoht lõpeb ilusa mõttega: Issand „teeb mu jalad emahirve jalgade sarnaseks ja paneb mind käima mu kõrgustikel.“ Kui võrdlus emahirvega tundub siin mõnele koomiline, siis põhjus, milleks selline emahirve omadus inimesele vajalik on, seisneb tema võimes „käia oma kõrgustikel“. Millised on inimese „oma kõrgustikud“? Need on inimese kui vaba subjekti võimalused seada oma elu oma tahtmise järgi.

Oma tahtmine? Kas pole liiga egoistlik? Kuhu jäävad siis üldsuse huvid?

Kuid prohvet ütleb, et inimene ei roni ise oma kõrgustikele ja ei käi seal omaenese jõuga, vaid Jumal ise paneb inimese sinna vabaduse kõrgustikule. Seal saab inimene ennast kõige paremal viisil teostada ja toetada samas ka oma ligimest, anda tallegi osa oma „kõrgustike“ suurepärasest „vaatest“.

Kas pole need „kõrgustikud“ nt need, millel on oma kunsti loonud suured mineviku kujutavkunstnikud, kirjanikud, heliloojad ja teiste kunstialade esindajad? Kas pole need need, millel on avastusi teinud maailma ajaloo suurimad teadlased? Kas pole need „kõrgustikud“ need, millel on oma süsteeme loonud suured filosoofid?

Ja viimaks on need „kõrgustikud“ ka ristiinimese elu. See elu võib kulgeda kõrvaltvaataja jaoks vaene või isegi igav. Trk 3. peatükis on võrreldud õiged ja jumalakartmatuid. Trk 3:1–4: „Õigete hinged on aga Jumala käes ja neid ei puuduta ükski piin. Rumalate silmis näivad nad olevat surnud, ja nende äraminekut peetakse õnnetuseks, lahkumist meie keskelt hukatuseks; nemad aga on rahu.

Sest kuigi neid inimeste meelest nuheldakse, on nende lootuseks täielik surematus.“

Õiged on siin muidugi need, kes usuvad Jumalasse, rumalad on aga uskmatud. Aga praegu alanud Jumala halastuse aeg, jõulupühad võivad olukordi muuta: „rumalad“ võivad saada usklikuks, sest selline on võib-olla Jumala plaan.

Usaldagem siis algavil jõulupühil oma elu Jumala kätte ja me võidame ära kõik kriisid!

Aamen.